

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Mahdollisuuksia nuorille -aloite”

COM(2011) 933 final

(2012/C 299/18)

Esittelijä: **Tomasz JASIŃSKI**

Euroopan komissio päätti 20. joulukuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Mahdollisuuksia nuorille -aloite

COM(2011) 933 final.

Asian valmistelusta vastannut "työllisyys, sosiaalasiat, kansalaisuus" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 27. kesäkuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 11.–12. heinäkuuta 2012 pitämässään 482. täysistunnossa (heinäkuun 12. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 212 ääntä puolesta ja 1 vastaan 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Tiivistelmä suosituksista

1.1 ETSK korostaa komission Mahdollisuuksia nuorille -aloitteen tarpeellisuutta, sillä siinä kiinnitetään huomiota ajankohtaisiin ongelmiin ja painotetaan Nuoret liikkeellä -tiedonannon ydinajatuksia. ESTK on valmis osallistumaan aloitteen toteuttamiseen tekemällä yhteistyötä työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa sekä toteuttamalla yhteisiä toimia sidosryhmien kanssa aloitteen tukemiseksi.

1.2 ETSK toteaa, että säästöpolitiikka ja selkeän ja yleisesti tunnustetun kasvupolitiikan puute voivat heikentää Mahdollisuuksia nuorille -aloitteen menestymismahdollisuuksia. Tämä tärkeä aloite voi luoda uusia mahdollisuuksia nuorille, mutta yksinään – kokonaistilanteesta erillään – se ei luo ainoatakaan uutta työpaikkaa. Jotta voidaan taata aloitteen asianmukainen täytäntöönpano, on näin ollen välttämätöntä luoda suotuisa taloudellinen ja rahoituksellinen ympäristö.

1.3 ETSK myöntää, että on tarpeen jatkaa toimia koulupudokkuuden torjumiseksi. On olennaisen tärkeää säilyttää koulupudokkuuden torjumiseksi jäsenvaltioiden käyttöön myönnettävät varat, tai lisätä niitä mikäli suinkin mahdollista.

1.4 ETSK kiinnittää huomiota nuorten naisten ja nuorten miesten erilaiseen tilanteeseen ja korostaa asianmukaisen yleisivistävän ja ammatillisen koulutuksen sekä työvoimaneuvonnan merkitystä. Niiden avulla tulee tukea nuoria sekä paremman koulutuksen, ammattipätevyyden ja osaamisen hankkimisessa että sellaisen koulun, niin korkeakoulut kuin ammattikoulutkin mukaan luettuina, valitsemisessa, joka takaa sopivan työn löytymisen.

1.5 ETSK tukee työmarkkinoilla olennaisen tärkeiden taitojen kehittämistä työelämän toimijoiden ja oppilaitosten aktiivisen

yhteistyön avulla. Komitea on tyytyväinen siihen, että komissio lisää Eka Eures-työpaikka -ohjelmaan ja Yrittäjien Erasmus -ohjelmaan annettavaa rahoitusta sekä edistää nuorten liikkuvuutta.

1.6 ETSK:n mielestä on asianmukaista tukea ensimmäisiä työkokemuksia ja työpaikkakoulutusta. ETSK on yhtä mieltä siitä, että oppisopimuskoulutus ja harjoittelut sekä vapaaehtoisohjelmiin osallistuminen ovat tärkeitä välineitä, kun nuoret hankkivat taitoja ja työkokemusta. Oppisopimuskoulutus, harjoittelu ja vapaaehtoisohjelmiin osallistuminen eivät kuitenkaan voi missään tapauksessa korvata tavanomaisia työn muotoja. Sen vuoksi on korostettava kaikkien niiden aloitteiden merkitystä, joilla pyritään parantamaan harjoittelujen laatua; näihin kuuluu esimerkiksi oppisopimuskoulutuksen ja harjoittelujen laatua koskeva eurooppalainen peruskirja (*European Quality Charter on Internships and Apprenticeships*).

1.7 ESTK korostaa oppisopimuskoulutuksen ja harjoittelujen välttämättömien laatumien merkitystä. Näin ollen se on tyytyväinen komission aloitteeseen hyväksyä vuonna 2012 laatu-oppitteen korkeatasoisten harjoittelujaksojen tarjoamiselle ja niihin osallistumiselle.

1.8 Komitean mielestä on hyvin tärkeää, että työmarkkinaosapuolet osallistuvat oppisopimusjärjestelmän hyvien käytänteiden vaihdannan, suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan prosessiin.

1.9 ESTK:n mielestä on asianmukaista lisätä komission eurooppalaiseen vapaaehtoistyöhön suoraan osoittamia määrärahoja. Komitea suhtautuu myönteisesti myös Euroopan humanitaarisen avun vapaaehtoisjoukkojen perustamiseen. Se on

kuitenkin huolissaan siitä, ettei meneillään olevaa kokeiluvaihetta ole arvioitu kunnolla, ja siitä, onko aloite pohjimmiltaan todella vapaaehtoinen.

1.10 Ensimmäisen työpaikan tulisi täyttää työn vähimmäisvaatimukset, jotka eivät saa olla erilaiset kuin kokeneemmille työntekijöille. Tältä osin keskeinen seikka on ikäsyRJinnän kieltö. ETSK korostaa uudelleen, että olennaisen tärkeitä ovat toimet, joilla autetaan varmistamaan nuorille pysyvä, asianmukaisesti palkattu ja korkealaatuinen työ, johon sisältyy sosiaaliturvateköt heti työuran alusta lähtien.

1.11 Komitea korostaa, että nuorisotakuu-aloitetta tulee tukea aktiivisella työmarkkinapolitiikalla, jotta voidaan vähentää koulutusjärjestelmän ja työmarkkinoiden välisiä eroja, mikä koskee yhtäläisesti nuoria naisia ja nuoria miehiä.

1.12 ETSK toistaa työllisyyspolitiikan suuntaviivoista antamassaan lausunnossa äskettäin esittämänsä konkreettiset ehdotukset siitä, miten nuorten työmarkkinatilanteeseen, joka on kriisiin takia kiristynyt monissa jäsenvaltioissa katastrofaalisesti, tulee puuttua. Ehdotukset koskevat

- nuorisotyöllisyyttä koskevien kunnianhimoisten EU-tavoitteiden määrittelyä
- nuorisotakuun johdonmukaista toteuttamista kaikissa jäsenvaltioissa
- EU-tukien lisäämistä ja niiden saatavuuden helpottamista etenkin niissä maissa, joissa nuorisotyöttömyystilanne on erityisen huono
- sen varmistamista, että EU:n uudessa talousarviossa varataan nykyistä enemmän varoja nuorisotyöttömyyden torjuntaan
- työttömille nuorille tarkoitettujen tukipalveluiden saatavuuden parantamista
- epävarmojen työsuhteiden ja sääntelemättömien oppisopimus- ja harjoittelumuotojen torjumista
- kaksijakoisen ammattikoulutusjärjestelmän edistämistä malliesimerkkinä EU:ssa ⁽¹⁾.

1.13 ESTK toteaa, että vuosien 2014–2020 rahoitusnäkyviä laadittaessa tulee kiinnittää erityishuomiota siihen, että taataan varojen myöntäminen nuoria varten Euroopan sosiaalirahastosta.

⁽¹⁾ Ks. ehdotukset konkreettisessa muodossaan ETSK:n lausunnon kohdasta 5, EUVL C 143, 22.5.2012, s. 94.

1.14 Painopisteen on säilyttävä uusien ja laadukkaiden työpaikkojen luomisessa. ETSK ehdottaa, että seuraavissa rahoitusnäkymissä otettaisiin huomioon unionin nuorisotyöllisyysstrategian hyväksyminen.

1.15 Keskeisen tärkeänä on pidettävä komission halukkuutta myöntää varoja tekniseen tukeen jäsenvaltioiden tukemiseksi niiden hyödyntäessä edelleen käytettävissä olevia EU-varoja. Tämä pätee erityisesti Euroopan sosiaalirahaston varoihin, joita on yhä jäsenvaltioiden käytettävissä 30 miljardia euroa vuosien 2007–2013 rahoitusnäkymien puitteissa rahoitettaviin hankkeisiin.

2. Komission aloitteen tiivistelmä – ongelman tausta

2.1 Nuorten ongelmat työmarkkinoilla ovat luonteeltaan rakenteellisia, ja ne on havaittu vuosia sitten, jo ennen nykyistä kriisiä. Talouskriisi, joka alkoi vuonna 2008, on vielä pahentanut ongelmaa. 15–24-vuotiaiden ryhmän työttömyys on yli kaksinkertainen verrattuna koko aktiiviväestön vastaavaan asteeseen ja melkein kolminkertainen verrattuna aikuisikäiseen aktiiviväestöön. Vuosina 2008–2010 työttömien eurooppalaisnuorten määrä lisääntyi miljoonalla, ja tällä hetkellä yli viisi miljoonaa nuorta on työttömänä Euroopan unionissa. On hälyttävää, että tällä hetkellä joka viides henkilö Euroopan unionissa ei pysty löytämään työtä. Lisäksi erityisen hälyttävää on nuorten pitkäaikaistyöttömyyden kasvu. Keskimäärin 28 prosenttia alle 25-vuotiaista työttömistä on ilman työtä yli 12 kuukautta.

2.2 Eurooppa 2020 -strategiassa asetetaan Euroopan unionille kunnianhimoisia tavoitteita, joiden saavuttamisella tulee edistää älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua. Nuorisolla on keskeinen merkitys näiden tavoitteiden saavuttamisessa. Vuoden 2010 syyskuussa julkaistussa Nuoret liikkeellä -asiakirjassa todetaan, että laadukas yleissivistävä ja ammatillinen koulutus kaikille, onnistunut ja pysyvä siirtyminen työmarkkinoille, kunnollinen työ, josta maksetaan asianmukaista palkkaa, sekä paremmat mahdollisuudet liikkuvuuteen ovat olennaisia osatekijöitä siinä, että pystytään vapauttamaan nuorten potentiaali ja saavuttamaan Eurooppa 2020 -strategian tavoitteet. Ratkaisevaa on kuitenkin strategian puitteissa hyväksytyin mallin toteuttaminen.

2.3 Talouskriisi on osoittautunut niin syväksi, että Nuoret liikkeellä -aloitteeseen kirjattuja tavoitteita on näillä näkymin mahdoton saavuttaa. Mikä pahinta, nuorten tilanne työmarkkinoilla heikkenee jatkuvasti. Euroopan unionin on investoitava nuoriinsa ja toteutettava ripeitä ja tehokkaita toimia, joilla ehkäistään ja vähennetään suurta nuorisotyöttömyyttä, myös nuorten pitkäaikaistyöttömyyttä. Uusien työpaikkojen luomiseen käytettävissä olevat, kasvua tehostavat varat ovat välttämättömiä, mutta ne eivät yksin riitä ratkaisemaan nuorisotyöttömyysongelmaa.

2.4 Talouspolitiikan ensimmäisen eurooppalaisen ohjauksijakson jälkeen komissio kiinnitti vuonna 2011 esittämässään, vuotta 2012 koskeneessa vuotuisessa kasvuselityksessä huomiota ensimmäisiin merkkeihin siitä, etteivät jäsenvaltiot reagoi riittävän tehokkaasti niille esitettyihin suosituksiin.

2.5 Nuorten heikkenevän työllisyystilanteen vuoksi komissio yrittää uudelleen parantaa tilannetta, ja se ehdottaa Mahdollisuuksia nuorille -aloitetta, joka kohdistetaan etenkin sellaisiin nuoriin, jotka eivät ole koulutuksessa eivätkä työelämässä. Aloitteessa yhdistetään jäsenvaltioiden ja EU:n konkreettiset toimet ja Eurooppa 2020 -strategiassa, nuorten työllisyydestä kesäkuussa 2011 annetuissa neuvoston päätelmissä ja koulunkäynnin enenaikaisen keskeyttämisen vähentämiseen tähtäävistä poliitikoista annetussa neuvoston suosituksessa esitetyt prioriteetit.

2.6 Ottaen huomioon tilanteen vakavuuden komissio katsoo, että jo ennen kuin vuodelle 2012 laadittavat maakohtaiset suositukset esitetään, etenkin korkeimpien nuorisotyöttömyysasteiden kanssa kamppailevien jäsenvaltioiden olisi päätettävä määrätietoisista toimenpiteistä seuraavilla neljällä keskeisellä osa-alueella:

- koulupudokkuuden torjuminen
- työmarkkinoiden kannalta hyödyllisten taitojen kehittäminen
- ensimmäisten työkokemusten ja työpaikkakoulutuksen tukeminen
- pääsy työmarkkinoille: (ensimmäisen) työpaikan saaminen.

2.7 Komissio myöntää varoja tekniseen tukeen jäsenvaltioiden tukemiseksi niiden hyödyntäessä edelleen käytettävissä olevia EU-varoja ja etenkin Euroopan sosiaalirahaston varoja, joita on yhä jäsenvaltioiden käytettävissä 30 miljardia euroa vuosien 2007–2013 rahoitusnäkymien puitteissa rahoitettaviin hankkeisiin.

2.8 Mahdollisuuksia nuorille -aloite perustuu jäsenvaltioiden ja komission tiiviiseen yhteistyöhön, ja lisäksi siinä kannustetaan koordinoimaan toimia, joiden avulla kaikki sidosryhmät voivat hyödyntää täysimittaisesti EU:n rahoitustukea ja -välineitä.

3. Komitean yleisiä huomioita komission tiedonannosta

3.1 Analysoitaessa Nuoret liikkeellä -tiedonantoa tulisi tutustua perusteellisesti komission suosituksiin, joita esitetään Eurooppa 2020 -strategian piiriin kuuluvissa aloitteissa – joista mainittakoon "Nuoret liikkeellä" ja "Uuden osaamisen ja työllisyyden ohjelma" – sekä nuorten työllisyydestä kesäkuussa 2011 annettuihin neuvoston päätelmiin ja koulunkäynnin enenaikaisen keskeyttämisen vähentämiseen tähtäävistä poliitikoista annettuun neuvoston suositukseen.

3.2 Komitea pahoittelee, että kuten Nuoret liikkeellä -aloitteessa, myös tällä kertaa komissio jättää huomiotta toimet, joilla vahvistetaan ja kehitetään Euroopan nuorisoon liittyvää sosiaalista ja kansalaisulottuvuutta. Aloitteen tulisi perustua nuorten kanssa tehtävään yhteistyöhön eikä vain varmistaa nuorten tietojensaantia tai ehdottaa toimia heidän hyväkseen. ETSK kehottaa siis taas kerran komissiota lisäämään tarvittavat toimet aloitteeseen. ETSK korostaa tarvetta kutsua nuoret mukaan aloitteen täytäntöönpanoon kaikilla tasoilla.

3.3 Nuoret liikkeellä -tiedonannon antamisen jälkeen nuorten tilanne työmarkkinoilla ei ole parantunut, vaan se on jopa heikentynyt. ESTK katsoo, että uuden taloushallinnon puitteissa noudatettava jäsenvaltioiden makrotalouden säästöpolitiikka ja selkeän ja yleisesti tunnustetun kasvupolitiikan puute voivat heikentää Mahdollisuuksia nuorille -aloitteen menestymismahdollisuuksia. Jäsenvaltioiden tiukan budjettipolitiikan puitteissa tehtävissä ratkaisuisissa tulisi ottaa huomioon niiden vaikutukset nuorten tilanteeseen työmarkkinoilla. ETSK katsoo sen vuoksi, että tämä tärkeä aloite voi tuoda uusia mahdollisuuksia nuorille, mutta yksinään – laajemmasta taloudellisesta tilanteesta irrallisena – se ei luo ainoatakaan uutta työpaikkaa. Jotta voidaan taata aloitteen asianmukainen täytäntöönpano, on näin ollen välttämätöntä luoda suotuisa taloudellinen ja rahoituksellinen ympäristö. Kaikkien talouskriisin ja valtioiden velkaantumisen ratkaisemiseen tähtäävien toimien yhteydessä on huolehdittava siitä, etteivät ne ole ristiriidassa kriisin aikaisen ja jälkeisen kysynnän ja työllisyyden elvyttämisen eivätkä sosiaalisten ongelmien lieventämisen kanssa. Erityisesti on turvattava aktiiviseen työmarkkinapolitiikkaan sekä yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen tehtävät julkiset investoinnit.

3.4 ETSK korostaa, että mikäli EU:ssa ei ryhdytä välittömiin ja tehokkaisiin toimiin työmarkkinatilanteen parantamiseksi, työvoiman muuttoliikkeeseen liittyvät aivotuhlauksen ja aivo-voimien ilmiöt voimistuvat. Se ei merkitse pelkästään koulutukseen investoitujen julkisten varojen menemistä – usein lopullisesti – hukkaan vaan myös henkilöpääoman menettämistä jäsenvaltioissa ja koko EU:ssa.

3.5 Tämän vuoksi ETSK on tyytyväinen komission uuteen aloitteeseen, jossa kiinnitetään huomiota ajankohtaisiin ongelmiin ja painotetaan Nuoret liikkeellä -tiedonannon ydinajatuksia. Mahdollisuuksia nuorille -tiedonannon arvonlisä perustuu jäsenvaltioiden konkreettiseen toimintaan keskittymiseen ja taloudellisen tuen mahdollisuuksien kartoittamiseen; tuen avulla voidaan ETSK:n näkemyksen mukaan parantaa tehokkaasti nuorten tilannetta koulutuksessa ja työmarkkinoilla.

3.6 Komission tiedonannon tavoite on kannustaa jäsenvaltioita toteuttamaan välittömästi konkreettisia korjaavia työllisyystoimia sekä kytkemään nuorten (erityisesti niiden, jotka eivät ole työssä eivätkä koulutuksessa) työllisyyskysymykset koulutusjärjestelmiin, mutta myös parantamaan ja tehostamaan lainsäädäntöä ottaen huomioon, että työn ja koulutuksen puuttumisen ilmiö liittyy usein läheisesti harmaaseen talouteen.

3.7 Koulupudokkuuden torjuminen

3.7.1 ESTK on tyytyväinen uuteen aloitteeseen, jolla torjutaan koulupudokkuutta, ja toteaa, että koulunkäynnin ennenaikaisesti keskeyttäneiden oppilaiden määrän vähentäminen on erityisen tärkeä kysymys erityisesti tietyille jäsenvaltioille. Se on myös yksi Eurooppa 2020 -strategian tärkeimmistä tavoitteista⁽²⁾. Näitä toimia tulee ETSK:n näkemyksen mukaan jatkaa säilyttämällä jäsenvaltioiden käyttöön annettavat varat koulupudokkuuden torjumiseksi tai, mikäli suinkin mahdollista, lisäämällä niitä sekä pyrkimällä lisäämään koulutustarjonnan houkuttelevuutta. Samanaikaisesti ETSK korostaa tarvetta vahvistaa koulutusjärjestelmän osallistavuutta.

3.7.2 ETSK on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että tarvitaan välittömästi toimia, joilla nuoret saadaan koulutuksen avulla takaisin työmarkkinoille, ja kehottaa sen vuoksi jäsenvaltioita ryhtymään välittömästi tehokkaisiin toimiin, joilla koulunkäynnin ennenaikaisesti keskeyttävien määrä pienennetään 10 prosentin tasolle. Tällä hetkellä määrä on EU-maissa keskimäärin 14 prosenttia.

3.8 Työmarkkinoilla hyödyllisten taitojen kehittäminen – liikkuvuus

3.8.1 ESTK on yhtä mieltä siitä, että työmarkkinoilla olennaisten taitojen kehittäminen on keskeinen seikka pyrittäessä saamaan nuoria työmarkkinoille. Tärkeintä on työelämän ja oppilaitosten lähentäminen toisiinsa kiinnittäen erityishuomiota kaksijakoiseen koulutusjärjestelmään. ETSK toteaa, että erityisen tärkeää on yritysten tukeminen sekä yhtäältä liike-elämän, maataloussektorin, teollisuuden ja palvelualan ja toisaalta koulutusjärjestelmän yhteistyö opetuksen kaikilla tasoilla. ETSK painottaa samalla koulutuksen merkitystä täytettäessä laajempia, työmarkkinoiden ulkopuolisia yhteiskunnallisia tarpeita. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että koulujen opetusohjelmissa otettaisiin huomioon työoikeudelliset kysymykset ja varmistettaisiin, että oppilaat tuntevat EU:n tällä alalla tarjoamat mahdollisuudet. Tämä olisi tärkeää pyrittäessä parantamaan nuorten tietoisuutta asiasta jo ennen heidän siirtymistään työmarkkinoille, ja lisäksi se vahvistaisi heidän eurooppalaista identiteettiään.

3.8.2 ETSK kiinnittää huomiota Bruggen julkilausumaan kirjattuihin suuntaviivoihin, jotka koskevat ammatilliseen koulutukseen liittyvää tehostettua eurooppalaista yhteistyötä kaudella 2011–2020. Eurooppa tarvitsee joustavia ja korkealaatuisia ammatillisen koulutuksen järjestelmiä, joilla voidaan vastata nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin. Yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen sekä työllisyyden alan jatkuva neuvonta voi olla hyödyllinen väline aloitteen tehostamiseksi. Se on erityisen tärkeä aiuvuodon ongelman ratkaisemisessa.

3.8.3 Komitea suosittaa nuorison liikkuvuutta tukevien välineiden vahvistamista. ETSK kannattaa komission aloitetta, jolla perustetaan Euroopan parlamentin tukemana kohdennetun ammatillisen liikkuvuuden järjestely. Sillä autetaan nuoria löytämään työpaikka toisessa EU-maassa ja yrityksiä täyttämään työpaikkoja, joihin on vaikea löytää työntekijää. Komitean mielestä on olennaisen tärkeää tukea kielten sekä tieto- ja viestintätekniikan opetusta.

3.8.4 ESTK kannattaa komission aloitetta, joka koskee Eka Eures-työpaikka -ohjelmaan annettavaa rahoitusta. Ohjelman tavoitteena on tukea noin 5 000:ta nuorta työn löytämisessä muista jäsenvaltioista vuosina 2012–2013. ESTK seuraa ohjelmaa sen kokeiluvaiheessa ja kiinnittää huomiota sen jatkokehitykseen.

3.8.5 ETSK panee tyytyväisenä merkille komission toimet, joilla pyritään hyödyntämään kolmea miljoonaa euroa ESR:n teknistä tukea jäsenvaltioiden tukemiseksi niiden luodessa tukijärjestelmiä taloudellisen toiminnan aloittaville nuorille sekä yhteiskunnallisille yrityksille. Keskeisen tärkeää on myös noin 600 uuden vaihdon rahoittaminen vuonna 2012 Yrittäjien Erasmus-ohjelmasta.

3.8.6 Toisaalta ETSK kuitenkin katsoo, että komission tiedonannossa ei kiinnitetä asianmukaista huomiota ongelmaan, joka liittyy taloudellisten varojen myöntämiseen suorina tukina nuorille, jotka haluavat ryhtyä harjoittamaan taloudellista toimintaa (tällaisten varojen puuttumisen ja niiden rajallisen saatavuuden ongelma). Kyseessä ovat sekä unionin rahastoista että jäsenvaltioiden talousarvioista peräisin olevat taloudelliset varat. Komitean mielestä tuki nuorille yrittäjille, jotka ovat päättäneet aloittaa taloudellisen toiminnan, voi olla keskeinen väline nuoriso-työttömyyden vähentämisessä.

3.9 Ensimmäisten työkokemusten ja työpaikkakoulutuksen tukeminen

3.9.1 ETSK on yhtä mieltä siitä, että oppisopimuskoulutus ja harjoittelut ovat tärkeä väline, kun nuoret hankkivat taitoja ja työkokemusta, ja että niiden tulisi olla osa yritysten yhteiskuntavastuun strategioita. Nuoreen työntekijään investoiminen ja asianomaisen pitäminen tärkeänä voimavarana lisää huomattavasti hänen sitoutumistaan yrityksen toimintaan.

3.9.2 ETSK toteaa, että aktiivisella työmarkkinapolitiikalla ja työväilytyspalveluiden parantamisella on keskeinen rooli tällä alalla. Nuorten työvoimaneuvonta tulisi taata jo kouluopetuksessa, ja sen tulisi kattaa kaikki alat: maatalous, teollisuus ja palvelut.

3.9.3 ETSK pitää tärkeänä, että komissio osoittaa 1,5 miljoonaa euroa vuonna 2012 kampanjaan, jolla parannetaan yrittäjien tietoutta Erasmus- ja Leonardo da Vinci -ohjelmien puitteissa järjestettävistä harjoitteluista.

3.9.4 ETSK korostaa samanaikaisesti oppisopimuskoulutuksen ja harjoittelujen välttämättömien laatu- ja normien merkitystä. Tulee laatia eurooppalaiset puitteet, joilla säännellään harjoittelua. Tämän vuoksi komitea on tyytyväinen komission aloitteeseen hyväksyä vuonna 2012 laatupuitteet korkeatasoisten harjoittelujaksojen tarjoamiselle ja niihin osallistumiselle. Puitteisiin liittyy erityinen EU:n harjoittelupanoraama, jolla selkeytetään harjoittelijoihin sovellettavia ehtoja koko EU:ssa.

3.9.5 Harjoittelulla ei voi korvata työn perinteisiä muotoja. Harjoittelijoille tulee tarjota mahdollisuus hankkia taitoja, jotka ovat välttämättömiä työmarkkinoille pääsemisen helpottamiseksi. Harjoittelijoiden tulee saada asianmukainen taloudellinen korvaus kaikkien tosiasiallisten työtehtävien hoitamisesta. Matalat

⁽²⁾ ETSK:n lausunto tiedonannosta "Nuoret liikkeellä", EUVL C 132, 3.5.2011, s. 55.

palkat tai palkan puuttuminen kokonaan johtaa työmarkkinoiden eriytymiseen. Harjoittelujen tehokkuus ja niiden soveltuvuus työmarkkinoiden tarpeisiin edellyttävät työmarkkinaosapuolten osallistumista niiden suunnitteluun, organisointiin, toteuttamiseen ja rahoitukseen.

3.9.6 ETSK aikoo seurata tarkasti ja tukea kaikkia harjoittelun laadun parantamiseen tähtääviä aloitteita, joista mainittakoon Euroopan nuorisofoorumin ehdottama oppisopimuskoulutuksen ja harjoittelujen laatua koskeva peruskirja, jotta voidaan lisätä kansalaisvuoropuhelua asianmukaisten sääntöjen laatimisesta alalla.

3.9.7 ETSK on tyytyväinen eurooppalaisten työmarkkinaosapuolten vuonna 2010 laatimaan osallisuutta edistäviä työmarkkinoita koskevaan puitesopimukseen. Komitea korostaa seuraavien sopimuksessa mainittujen, työmarkkinoille integroitumisen tasoon vaikuttavien tekijöiden roolia: a) ympäristöön liittyvät (taloudelliseen ympäristöön ja työmarkkinoihin liittyvät, jotka usein vaikeuttavat työmarkkinoille integroitumista), b) suoraan työhön liittyvät ja c) henkilökohtaiset tekijät (kuten taidot, pätevyys ja koulutustaso, motivaatio, kielitaito, terveydentila, esim. vammaisuus, ja toistuva tai pitkäkestoinen työttömyys). ETSK kehottaa jäsenvaltioiden työmarkkinaosapuolia panemaan sopimuksen ripeästi täytäntöön erityisesti korkealaatuisten oppisopimuskoulutuspaikkojen ja harjoittelujen määrän lisäämistavoitteen saavuttamisen osalta.

3.9.8 ETSK vahvistaa olevan tarpeen ottaa käyttöön yhtenäinen eurooppalainen osaamispassi, jossa kootaan yhteen asiakirjan sekä virallisen oppimisen että arkioppimisen ja epävirallisen oppimisen avulla hankitut pätevyudet ja taidot.

3.9.9 ETSK korostaa hyvien käytänteiden vaihdon roolia nuorille tarjottavien oppisopimuspaikkojen alalla ja on tyytyväinen tietoon, jonka mukaan komissio osoittaa ESR:n puitteissa 1,3 miljoonaa euroa suoraan oppisopimuspaikkojen luomisen tukemiseen.

3.9.10 Erityisen tärkeitä tässä yhteydessä ovat niiden jäsenvaltioiden kokemukset, jotka ovat ottaneet käyttöön kaksijakoisen koulutusjärjestelmän. Sen etuna on perinteisen kouluopetuksen kytkeminen sen käytännön hyödyntämiseen työpaikassa. Se tarjoaa oppilaille mahdollisuuden hankkia työmarkkinoilla vaadittavia taitoja ja pätevyksiä. Komitean mielestä on perin tärkeää, että työmarkkinaosapuolet osallistuvat oppisopimusjärjestelmän hyvien käytänteiden vaihtamisen, suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan prosessiin. ETSK on tyytyväinen alaa koskeviin komission suuntaviivoihin. Vuorottelukoulutusjärjestelmää, jossa yhdistyvät sekä yrityksissä että oppilaitoksissa tapahtuva ammatillinen koulutus, olisi tutkittava sen siirrettävyyden kannalta.

3.9.11 ETSK:n mielestä on asianmukaista lisätä määrärahoja, jotka komissio osoittaa eurooppalaiseen vapaaehtoistyöhön suoraan, jotta voidaan varmistaa vapaaehtoistyö vähintään 10 000 henkilölle vuonna 2012. Komitea suhtautuu myönteisesti myös

Euroopan humanitaarisen avun vapaaehtoisjoukkojen perustamiseen. Se on kuitenkin huolissaan siitä, ettei meneillään olevaa kokeiluvaihetta ole arvioitu kunnolla, ja siitä, onko aloite pohjimmiltaan todella vapaaehtoinen. Samoin kuin harjoitteluja tarkasteltaessa tulee kiinnittää huomiota vapaaehtoistyön laadukkuuteen.

3.9.12 ETSK tukee kokemusten sekä tiedon vaihtoa ja levittämistä pitkäaikaisen vapaaehtoistyön kansallisten ohjelmien alalla; tällaiset ohjelmat auttavat ammatinvalinnassa ja ensimmäisten työkokemusten hankkimisessa, ja niitä on toteutettu menestyksekkäästi monissa jäsenvaltioissa.

3.10 Pääsy työmarkkinoille: (ensimmäisen) työpaikan saaminen

3.10.1 Ei voida yliarvioida ensimmäisen työpaikan merkitystä; tämä ei koske vain tulevaa palkkaa vaan myös tulevaa työuraa ja tulevaa eläkettä. Työn vähimmäisvaatimusten täyttäminen tulee taata jo ensimmäistä työtä aloitettaessa. Vaatimukset eivät saa olla erilaiset kuin kokeneempia työntekijöitä koskevat. Tältä osin keskeinen seikka on ikäyrjännän kielto. ETSK korostaa uudelleen, että ei tule aliarvioida niiden toimien merkitystä, jotka auttavat varmistamaan nuorille pysyvän, asianmukaisesti palkatun ja korkealaatuisen työn heti työuran alusta lähtien⁽³⁾. Tulisi harkita kannustinohjelman käyttöönottoa sellaisia pk-yrityksiä varten, jotka tarjoavat nuorille ensimmäiseksi työpaikaksi vakituisen työn.

3.10.2 Komission suosituksissa vähentää vakituisten työsopimusten jäykkyyttä tulisi ottaa huomioon vaarat, joita voi liittyä tämäläisyyteen toimintaan. Määräaikaisten työsopimusten yleistyminen nuorten keskuudessa – erityisesti työelämän alkuvaiheessa – on johtanut kaksijakoisten (segmentoituneiden) työmarkkinoiden syntymiseen. Määräaikaisten työntekijät elävät epävarmassa tilanteessa, heitä uhkaa työttömyys ja työuralla etenemisen näkymät ovat heikot. Kaksijakoisista työmarkkinoista on tulossa erityisen vakava ongelma nuorille, sillä ne voivat merkitä nuorille loputonta tasapainottelua työntekijöinä, jotka ovat jatkuvasti epävarmoja tulevaisuudestaan. Ne voivat myös haitata tulevaa urakehitystä. Työmarkkinoiden segmentoituminen, joka tekee nuorista toisen luokan työntekijöitä, heikentää myös työehtoja ja urakehitysnäkymiä. Komitea varoittaa epävarmoista ja näköalattomista ratkaisuista pyrittäessä edistämään työelämään integroitumista. Sen sijaan että panostetaan epävarmoihin työsuhteisiin, tulisi toteuttaa toimenpiteitä, joilla varmistetaan, etteivät määräaikaisten työsuhteiden ja matalapalkkaisen ja heikon sosiaaliturvan tarjoavat työpaikat muodostu nuorison kohdalla säännöksi.

3.10.3 Paitsi että työmarkkinoiden vakaus ja varmuus on tärkeää itse työntekijöille, se hyödyttää myös työnantajia ja parantaa yritysten, sektorien ja alojen kilpailukykyä ja varmistaa tuottavuuden nousun. Sen vuoksi on tärkeää, että ihmiset ovat tietoisia siitä, että – kun otetaan huomioon työsuhteen jatkuvuus – määräaikaisten työsopimusten tulee itse asiassa työnantajalle kalliimmaksi kuin vakituinen sopimus.

⁽³⁾ ETSK:n lausunto tiedonannosta "Nuoret liikkeellä", EUVL C 132, 3.5.2011, s. 55.

3.10.4 ETSK toistaa työllisyyspolitiikan suuntaviivoista antamassaan lausunnossa äskettäin esittämänsä konkreettiset ehdotukset siitä, miten nuorten työmarkkinatilanteeseen, joka on kriisin takia kiristynyt monissa jäsenvaltioissa katastrofaalisesti, tulee puuttua. Ehdotukset koskevat

- nuorisotyöllisyyttä koskevien kunnianhimoisten EU-tavoitteiden määrittelyä
- nuorisotakuun johdonmukaista toteuttamista kaikissa jäsenvaltioissa
- EU-tukien lisäämistä ja niiden saatavuuden helpottamista etenkin niissä maissa, joissa nuorisotyöttömyystilanne on erityisen vakava
- sen varmistamista, että EU:n uudessa talousarviossa varataan nykyistä enemmän varoja nuorisotyöttömyyden torjuntaan
- työttömille nuorille tarkoitettujen tukipalveluiden saatavuuden parantamista
- epävarmojen työsuhteiden ja sääntelemättömien oppisopimus- ja harjoittelumuotojen torjumista
- kaksijakaisen ammattikoulutusjärjestelmän edistämistä malliesimerkkinä EU:ssa.

3.11 Jäsenvaltioiden ja työmarkkinoiden toimijoiden olisi toimittava huomattavasti aloitteellisemmin, jotta voidaan panna täytäntöön nuorisotakuu, jolla varmistetaan, että nuorilla on työ-, koulutus- tai harjoittelupaikka neljän kuukauden kuluessa koulun päättämisestä. Tämä koskee etenkin koulupudokkaita ja muita heikommassa asemassa olevia nuoria. Euroopan komission tulisi toteuttaa tehokkaita toimia, jotta jäsenvaltiot panevat aloitteen täytäntöön viivytyksettä.

3.12 Jäsenvaltioiden ja työmarkkinatoimijoiden tähänastinen toiminta ei ole parantanut nuorten tilannetta. Tämä on selkeästi nähtävissä nuorisotakuun toteuttamisessa. ETSK onkin tyytyväinen komission aloitteeseen myöntää jäsenvaltioille neljä miljonna euroa nuorisotakuujärjestelmien luomiseen. ETSK toistaa tässä yhteydessä kehoituksensa, jonka mukaan jäsenvaltioiden tulee välittömästi kartoittaa asiaa haittaavat esteet voidakseen varmistaa nuorisotakuun toteutumisen ja määritellä konkreettisia tavoitteita ja toimenpiteitä kansallisten uudistus suunnitelmien puitteissa.

3.13 Komitea korostaa, että nuorisotakuu-aloitetta tulee tukea aktiivisella työmarkkinapolitiikalla, jotta voidaan vähentää

koulutusjärjestelmän ja työmarkkinoiden välisiä eroja – yhtäläisesti nuorille naisille ja nuorille miehille. Tulee ottaa huomioon myös maahanmuuttajien, kansallisten ja etnisten vähemmistöjen sekä vammaisten tilanne. Lisäksi tulee ottaa huomioon ikääntyneiden työntekijöiden, myös eläkkeelle jääneiden, tietämys, pätevyys, osaaminen ja kokemus.

3.14 EU:n nykyisissä työllisyyspolitiikan suuntaviivoissa ei edelleenkään ole määritelty konkreettisia tavoitteita nuorten työllisyystilanteen parantamiseksi. ETSK toistaa vaatimuksensa mitattavissa olevista unionitason tavoitteista, jotka koskevat erityisesti nuorisotyöttömyyden huomattavaa vähentämistä ja nuorisotakuun toteuttamista.

3.15 Erityisen tärkeänä on pidettävä komission halukkuutta myöntää varoja tekniseen tukeen jäsenvaltioiden tukemiseksi niiden hyödyntäessä edelleen käytettävissä olevia EU-varoja. Tämä pätee erityisesti Euroopan sosiaalirahaston varoihin, joita on yhä jäsenvaltioiden käytettävissä 30 miljardia euroa vuosien 2007–2013 rahoitusnäkymien puitteissa rahoitettaviin hankkeisiin. Euroopan komission tulisi toteuttaa tehokkaita toimia, jotta jäsenvaltiot hyödyntävät viivytyksettä näitä varoja täysimittaisesti.

3.16 ETSK kehottaa komissiota ilmoittamaan jäsenvaltioille selvästi, että nämä varat on tarkoitettu pääasiassa nuorille suunnattuihin hankkeisiin. Komission tulisi kiinnittää jäsenvaltioiden huomiota siihen, että työmarkkinaosapuolten, niiden nuorisorganisaatioiden (jos niillä on sellaisia) sekä nuoria edustavien valtiovallasta riippumattomien organisaatioiden tulisi osallistua jatkuvasti varojen jakamisen ja niiden asianmukaisen kohdentamisen prosessiin.

3.17 ETSK toteaa, että laadittaessa vuosien 2014–2020 rahoitusnäkyviä tulee kiinnittää erityishuomiota siihen, että tataan varojen myöntäminen Euroopan sosiaalirahastosta nuorille ja erityisesti niille nuorille, jotka eivät ole työssä eivätkä ammatillisessa tai yleissivistävässä koulutuksessa. Erityishuomiota tulee kiinnittää tällöin myös siihen, että työn ja koulutuksen puuttumisen ilmiö liittyy usein läheisesti harmaaseen talouteen. ETSK korostaa, että sekä nykyään että tulevaisuudessa tarvitaan välttämättä pitkäkestoista, pysyvää ja systemaattista rahoitusmallia, joka on laajasti kansalaisyhteiskunnan saatavilla.

3.18 Painopisteen on säilyttävä uusien ja laadukkaiden työpaikkojen luomisessa. ETSK ehdottaa, että seuraavissa rahoitusnäkymissä otetaan huomioon unionin nuorisotyöllisyysstrategian hyväksyminen. Tällaisen strategian puitteissa myönnettäviä varoja tulee käyttää niiden yritysten, järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan, viranomaisten ja muiden sellaisten työnantajien tukemiseen, jotka luovat uusia laadukkaita työpaikkoja nuorille.

Bryssel 12. heinäkuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON